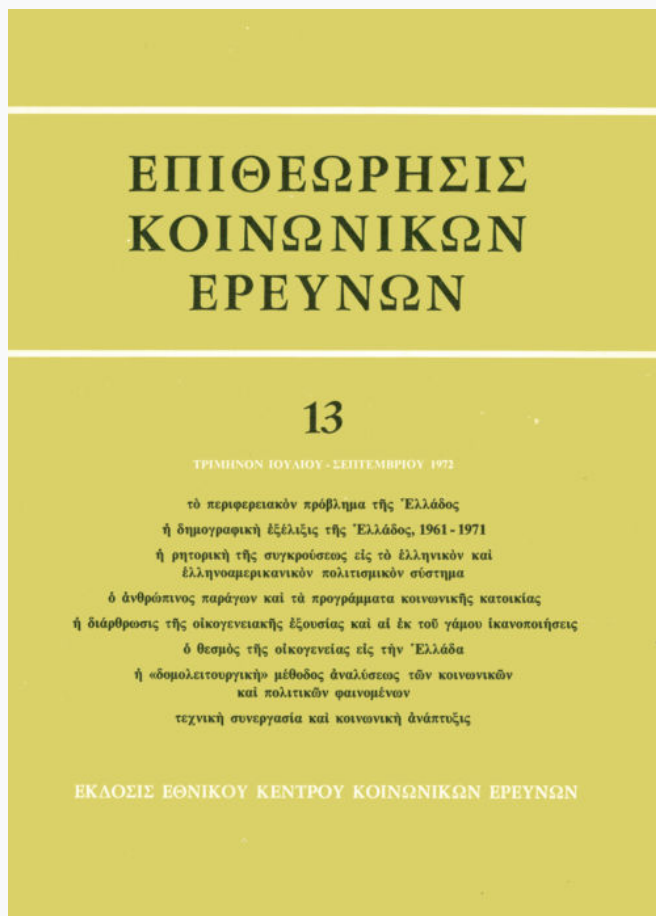

The Greek Review of Social Research

Vol 13 (1972)

13

Η μελέτη ενός Ιταλικού χωριού, υπό A. L. Maraspini

Eugene Choen

doi: [10.12681/grsr.501](https://doi.org/10.12681/grsr.501)

Copyright © 1972, Eugene Choen

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Choen, E. (1972). Η μελέτη ενός Ιταλικού χωριού, υπό A. L. Maraspini. *The Greek Review of Social Research*, 13, 133-134. <https://doi.org/10.12681/grsr.501>

νά ξελαϊφθῆ και ἡ γεωργία ἀναπτύσσεται αὐθιγῶς. Εἶναι δὲ ἐτι περισσότερον χρήσιμον νά ἐξαρθῆ ὁ δεσμός, ὁ ὁποῖος φρίσται μεταξὺ τῆς μεταναστεύσεως και τῶν τοπικῶν κοινωνικο-οικονομικῶν συνθηκῶν. Π.χ., ἡ μετανάστευσις εἶναι περισσότερο ἐντονος ἀπὸ δπουδῆποτε ἄλλου εἰς χωρίον οἰκισθὲν ὑπὸ προσφύγων ἐκ Καππαδοκίας, εἰς μικράς και μετρίας ἀποδοτικότητας ἐκτάσεις γῆς, και τῶν ὁποίων ἡ ἐγκατάστασις εἶναι κοινωνικῶς κακή.

Ἡ μετανάστευσις ἵπῃρξεν ὡσαύτως μετρία κατὰ τὸ 1961 εἰς τὰς ὀκτὼ κοινότητες και τὴν κοιλιάδα τῆς Δράμας (εἰς τῆς Ἀνατ. Μακεδονίαν). Αἱ κοινότητες αὐταί, ἀποστερηθεῖσαι μερικῶς τοῦ πληθυσμοῦ τῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν πολέμων, εἶδον νά αὐξάνῃ ἡ γεννητικότητα τῶν και νά διανοιγῆται ἡ ὁδὸς τῆς ἐπανδρώσεως τῶν κατὰ τὴν ἐπακολουθήσαναν περίοδον. Αἱ καλλιερημένοι ἐκτάσεις, ἄκρος περιορισμένοι ἐκ τῶν ἀποτόμων ὄρων, εἶναι ἐν τούτοις μικραί. Ἀλλὰ ἡ στιγμήαία ἀνοδος τῶν τιμῶν ἡ παρατηρηθεῖσαι εἰς τὰς ἀγοράς τοῦ καρποῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι τὸ κατ' ἔξοχον ἔμπορεύσιμον προϊόν τῆς περιοχῆς, ἐπέτυχε νά ἀνακόνη τὴν πρὸς Γερμανίαν μετανάστευσιν. Τὸ μεταναστευτικὸν τοῦτο ρεῖμα, τὸ ὁποῖον ἤρξισεν κατὰ τὸ 1961, ἔλαβεν ἀκόλουθος τεραστία διαστάσεις, ὅπως ἀποδεικνύουν τὸ τοῦ συμπληρωματικῆ πληροφορία ἀφοροῦσαι εἰς τὰ ἔτη 1963-1965 (πληροφορία αἱ ὁποιαί εἶναι δυστυχῶς ἔλλιπει δια τὰς ἄλλας μελετηθεῖσαι περιοχάς). Οὕτως, ὠρισμένοι κοινότητες ἐστερηθησαν πλέον τὸν 80% τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἡλικίας 14 ἕως 45 ἐτῶν. Καὶ εἶναι μὲν ββαίον ὅτι τὰ ἐμβάματα τῶν μεταναστῶν προσφέρουν εἰς τὰς οἰκογενεῖαι τῶν πολλαπλάς ἀνεσεις, ἡ ἔλλειψις ὁμως τῶν ἐργατικῶν χερῶν παρσῶρει εἰς ὁπισθοδρόμησιν τὰς καλλιερηγίας τοῦ καρποῦ και τὴν ἐμφάνισιν χέρσων γαιῶν, ἐνθὲ αἱ σπάνια παλιννοστήσεις πραγματοποιοῦνται ἐπ' ὄφελειαι τῶν Ἀθηνῶν και τῆς Θεσσαλονίκης.

Καὶ ἐνθὲ ἡ ἑλληνική ὑπαρθος φθίνει ἐκ τῆς διάρροης τοῦ πληθυσμοῦ τῆς, αἱ πόλεις παρουσιάζονται ἑλλειπῶς ἐξοπλισμένοι δια νά ἀντιμετεπίσσουν τὴν τοιαυτὴν ἐπιπόνησιν τοῦ πληθυσμοῦ τῶν. Ἡ γενικὴ ἐντύπωσις εἶναι ἐτι ἡ μετρίοδος και ὁ ἀσθενής δυναμισμός χαρακτηρίζεται τὰς πόλεις, πολλαὶ τῶν ὁποίων, και ὅχι ἐκ τῶν μικροτέρων, παρουσιάζουν ἀνηρικτὸν μεταναστευτικὸν ὑπόλοιπον, ὅς και ἡ παντελής ἑλλειψις συντηρημένου ἀστικῶ δικτύου.

Αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις, αἱ περισσότεραι τῶν ὁποίων δὲν ἦσαν εἰς τὸ παρελθόν, πλὴν τῆς Θεσσαλονίκης, παρὰ μετρία πολυάριθμα, χρισμειοῦσαι ὡς σταθμοὶ στηρίξεως τῆς τουρκικῆς κυριαρχίας, ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας και ἐντέθεν ἀντελήφθησαν ὅτι αἱ δυνατότητες ἀναπτύξεως τῶν περιερίζοντο πρὸ τῆς τεραστίας αὐξήσεως τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ φυ-

στικὴ διαμόρφωσις τοῦ ἐδάφους, ἔχουσα ὡς ἀποτέλεσμα τὸν διαχωρισμὸν τῶν κατοίκων και τὸ διάσπαρτον τῶν νήσων, συντέλεσεν, ὡστε νά παρακολουθῆ ἡ δημιουργία ἐνὸς ἀστικῶ δικτύου. Τὴν ἀπαρξὴν τούτου ἀνευρίσκουμεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, και εἰδικότερον εἰς τὴν Δυτικὴν Μακεδονίαν, τὴν μόνην περιοχὴν εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχουν πυκνοὶ οἰκισμοί, μικρῶν και μέσων πόλεων, τῶν ὁποίων αἱ περιοχαὶ προελεύσεως εἶναι ἐπάλληλοι: Ὁ χάρτης τῶν περιοχῶν ἀστικῆς ἑλξεως δεικνύει ὅτι εἰς πολλάς περιπτώσεις αἱ περιοχαὶ αὐταὶ προελεύσεως εἶναι ἀντιθέτως ἀτομακρυσμένοι, ἔχουσαι μεταξὺ τῶν κενῶ, τὰ ὁποια ἀποδεικνύουν ἑλλειψιν δυναμισμοῦ τῶν ἀντιστοιχῶν κέντρων. Διὰ τοῦτο οἱ ἀνθρώποι τῆς Πίνδου μεταναστεῦν περισσότερο εἰς τὰς Ἀθήνας παρὰ εἰς τὰς πλησιεστέραις πόλεις τῆς Θεσσαλίας.

Ἡ βιομηχανία σπανίως εἶναι παράγον ἀναπτύξεως. Αἱ βιομηχανικαὶ πόλεις συνιστοῦν, μετὰ τῶν ἀπομονωμένων πόλεων τῶν νήσων και τῶν μικρῶν λιμένων οἱ ὁποιοὶ φθίνου ἐκ μαρσμοῦ, μίαν κατηγορίαν πόλεων εἰς σχετικὴν παρακμῆν. Ἐξαιροῦνται μόνον ἡ Καστοριά, τῆς ὁποίας ἡ εὐμερία στρίζεται ἐπι τῆς βιοτεχνίας τῶν γουναρικῶν, και ἡ Πτολεμαῖς, γέννημα τῆς μεγάλης βιομηχανίας. Ἀντιθέτως, ἡ ἀνάπτυξις τῶν διοικητικῶν ὑπηρεσιῶν και λειτουργημάτων εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία ἐξασφαλίζει τὸν δυναμισμὸν τῶν πόλεων εἰς τὰς περιοχὰς τῶν ὁποίων ἡ γεωργία ἀναπτύσσεται, ἐνθὲ αἱ Θῆβαι και ἡ Κόρινθος ἤρξισαν νά ἐπαφελοῦνται ἐκ τῆς μετὰ τῶν Ἀθηνῶν γειτνιάσεως και ὁ ἀξίον Ἀθηνῶν-Θεσσαλονικῆς ἀναλαμβάνει βαρμηδὸν τὸν ρόλον κινήθησιν δυνάμεις εἰς τὴν καθόλου ἀνάπτειν τῆς χώρας...

Ἡ Ἀπογραφή τοῦ 1971 ἐπικυροῦ τὰ συμπεράσματα μίς μελέτης ἡ ὁποία, παρὰ τὴν καθυστέρησιν τῆς ἐκδόσεως τῆς, συνιστῆ ὀδιστικὴν συμβολὴν εἰς τὴν γνῶσιν τῆς Ἑλλάδος και συμπληροῦ ὑπὸ τὴν ἰδιότητά τῆς ταῦτην τὴν Ἀθηνοπολεωγραφία τῆς Ἑλλάδος και τὸν Οἰκονομικῶν και Κοινωνικῶν Ἀτλαντα τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τούτοις ἀποδοκιμάζουμε ἐν προκειμένῳ τὸ ὅτι διὰ τὰ ἑλληνικὰ τοπωνύμια υἰοθετήθη σύστημα μεταγραφῆς διάφορον ἐκείνου τῶν ἤδη μνημονευθέντων ἐργων, και τὸ ὁποῖον ὁδεῖται σχέσιν ἔχει πρὸς τὴν κατὰ παραδοσιν γαλλότροπον μεταγραφὴν, τὴν χρισμειοῦσιμῶν εἰς πολλάς περιπτώσεις. Πολλὰ ὀνόματα π.χ. παρατίθενται ἀκατανόητος ἡλλιομῶνα (Εἰνα ἀντι Εὐβῆς, Θῆβε ἀντι Θῆβης), χωρὶς νά γνωρίζῃ κανεὶς νά προσφῆρα ταῦτα οὔτε ἑλληνιστι οὔτε και γαλλιστι, διότι δὲν μᾶς παρέχουν τὴν κλειδα συστήματος ἀγνωσσεως, τὸ ὁποῖον ἄλλοστε δὲν ἔχει κἄν τὸ πλεονέκτημα τῆς ὁμοιογενείας, διότι μεταγράφει ἀδιακρίτως διὰ τῶν ἀγῶν και τὸ ἰσχυρὸν οὐρανικὸν «γάμ-

μα» τῶν «Μεγάρων» («Meghara»), και τὸ «γάμια» τοῦ «Ἀνοσήτων» («Anoshioti»), τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ἀξίαν τῶν «γῶν».

MICHEL ROUX

Ἡ μελέτη ἐνὸς Ἱταλικῶ χωρίου,* ὑπὸ Α. L. Maraschini

Ἀημοσιεύσεσις τοῦ Κέντρου Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν, Ἀθῆναι, 5. Παρίσιον και Χάγη: Mouton (ἐδημοσιεύθη μετὴν συνεργασίας τῆς Ecole Pratique des Hautes Etudes, Σορβόννη, Τμήμα VI, Οἰκονομικαὶ και Κοινωνικαὶ Ἐπιστήμαι), 1968.

Ἡ παρούσα μονογραφία εἶναι ἡ μελέτη μίς ἀπομονωμένης κοινότητος τῆς Νοτίου Ἱταλίας. Ἡ περιγραφὴ κοινότητος, ἡ Καλιμῆρα (Calimera), κειμένη εἰς τὴν Χερσονήσῳ Σαλεντινοῦ και ἐπι τῆς πέτρας, τὴν ὁποίαν σχηματίζει τὸ ὑπόδημα τῆς Ἱταλίας, εἶναι ἐν ἐκ τῶν ἐπιζῶντων εὐαριθμῶν χωρίων τῆς Ν. Ἱταλίας, ὅπου εἰσὶτι ὁμιλεῖται μία ἐκ τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν διαλέκτων. Ἡ Καλιμῆρα εἶναι μικτὸς συνοικισμός 6.000 κατοίκων, οἱ ὁποιοὶ κατὰ μέγα μέρος ἀσχολοῦνται εἰς γεωργικὰ ἔργα. Σχεδὸν τὸ ἡμισὶ τῶν κατοίκων ἀποδοῦν ὡς μικροκτηματῆαι ἀγρόται και ὡς ἀκτημόνες ἐργάται γῆς. Ἀλλὰ και τὸ ἐν ἐτάστον τῶν ὑπολοίπων ἐργάζονται εἰς βιομηχανίας ἐπεξεργασίας γεωργικῶν προϊόντων. Ἐνεκα τούτου ὁ συγγραφεὺς ὑποστήριξει ὅτι παρὰ τὴν ἐκαστὴν τῆς ἡ Καλιμῆρα εἶναι χωρίον προφῶρα ἀναπτύχθῆν, εἰς τὸ ὁποῖον δεσπόζει ὁ ἀγροτικὸς τύπος ζωῆς.

Τρία εἰσαγωγικὰ κεφάλαια περιγράφουν ἀναλυτικῶς τὰ γεωγραφικὰ, ἱστορικὰ, οικονομικὰ, γλωσσικὰ και δημογραφικὰ δεδομένα τῆς Χερσονήσου Σαλεντινίου, τῶν ἐννέα χωρίων, τὰ ὁποια περιλαμβάνουν τὴν ἑλληνόφωνον περιοχὴν και τὸ χωρίον Καλιμῆρα. Τὰ ὑπολειπόμενα ἐπτά κεφάλαια ἀποτελοῦν μίαν γενικὴν ἔθνογραφικὴν περιγραφὴν τῶν θέσεων τὰς ὁποίας ἀντιστοιχῶς κατέχουν ἡ ἔξουσια και ἡ κοινωνικὴ ἱεραρχία, ἡ ὀργανωσις τῆς οἰκογενείας, ὁρισμένοι συγγενικοὶ δεσμοὶ ὁμοιάζοντες πρὸς τὸς οἰκογενειακοὺς, ὁ γάμος, ἡ γαίκτησις, ἡ Ἐκκλησία και ἡ πίστις εἰς ὑπερφυσικὰ ὄντα.

Ὁ συγγραφεὺς ἐκθέτει τὸ ὕλικὸν χωρὶς νά φρονιστῆ νά τὸ ἐξασφαλίσῃ συγκεκριμένη θεωρητικὴν ἡ πρὸς εἰδικὸν πρόβλημα προσανατολισμένην βῆσιν.

Κατὰ τὸν γράφοντα τὴν παροῦσαν κριτικὴν σκοπὸς τοῦ συγγραφῶς εἶναι νά παρουσιάζῃ μίαν ἀντικειμενικὴν ἔδνη, γαροφικὴν ἐκθεσιν τῶν ἐπιστηρικῶ ἐπι-

* Ἡ ὡς ἄνω βιβλιοκρισία δημοσιεύεται κατὰ μετῶρισιν ἐκ τῆς ἐπιθεώσεως «American Anthropologist», 72 σελ. 405-407, 1970, κατῶν ἐλέγχους χορηγηθεῖσαι ἀπὸ τῆς American Anthropological Association.

πέδου τῆς κοινότητος καὶ νὰ ἐξηγήσῃ τὸν ὑψηλὸν βαθμὸν τῆς πολιτιστικῆς καὶ κοινωνικῆς συντηρητικότητος τοῦ χωρίου.

Ἡ Μαρασπίνι διακρίνεται σαφῶς τρεῖς κοινωνικὰ ἰσχύεις εἰς τὸ ἐν λόγω χωρίον: τοὺς ἀριστοκράτας γαιοκτημόνας, τοὺς ἀκτήμονας ἀγρότας, οἱ ὅποιοι διαίρονται εἰς ἐργάτας γεωργοὺς καὶ μὴ γεωργοὺς, καὶ τὴν μικρὰν ὁμάδα τῶν μικροϊδιοκτητῶν καὶ ἐμπόρων ἀγροτῶν. Αἱ δεκαπέντε οἰκογενεὶς τῆς ἀριστοκρατίας τῶν γαιοκτημόνων ἀποτελοῦν τὴν οικονομικὴν, πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν μερίδα τῶν ἐκλεκτῶν. Ὁ ἀποκλειστικὸς ὕψ' αὐτῶν ἔλεγχος τῆς γεωργικῆς γῆς, ὁμοῦ μετὰ τὴν ὑψηλὴν θέσιν ἣ ὅποια εἶχε ἀκροαθῆ εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν γῆς, προσοδεῖ εἰς τοὺς ἐντοπισμοὺς ἐπιγενεῖς ἀκατάμαχτον κυριαρχίαν ἐντὸς τῆς κοινότητος. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ συγγραφέως ἡ συντηρικὴ αὐτῆ ὑπεροχὴ τῆς ἀριστοκρατίας ἀπὸ κοινῶν μετὰ τὴν φυσικὴν ἀπομόνωσιν τοῦ χωρίου ἐξηγῆ τὴν συντηρητικὴν καὶ ἀνεξέλικτον κατὰστασιν τῆς πολιτιστικῆς καὶ κοινωνικῆς διαθρόσως τοῦ χωρίου. Ὁ Μαρασπίνι χαρακτηρίζεται τὸ Καλημέρα ὡς κοινότητα εἰς τὴν ὅποιαν ἐντὸς συγχρόνον πλαισίου προσπαθεῖ νὰ ἐπιβίωσῃ τὸ φεουδαλικὸν πνεῦμα. Ὁ βασικὸς θεσμὸς τῶν Καλημέρα εἶναι ὁ οἰκογενειακὸς πυρῆν καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐκδέχεται λεπτομερῶς ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὸν ἔρωτα καὶ τὴν μνηστειάν, τὸν γάμον, τὰς ὑποχρεώσεις τῆς οἰκογενείας καὶ τοὺς οἰκογενειακοὺς δεσμοὺς, ὡς καὶ τὴν ἐπέκτασιν τῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν καὶ εἰς μὴ συγγενεῖς. Οἱ γάμοι γίνονται κατόπιν συμφωνίας, ἀλλὰ αἱ ἐπιθυμῖαι τῶν νέων βαρύνουν ἀποφασιστικῶς διὰ τὴν λήσιν τῆς τελικῆς ἀποφάσεως. Ἡ βαρῦτης τὴν ὅποιαν ἔχει τὸ συμβιβαστὸν ἢ μὴ μεταξὺ τῶν μελλονόμενων καὶ ἢ σημάσια τῆς προικὸς καὶ ἄλλων οικονομικῶν παραγόντων κατὰ τὸν διακανονισμὸν τοῦ γάμου φαίνεται ὅτι ἔχουν σκοπὸν νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὸ βίωσιμον τοῦ νεοιδρυθέντος οἰκογενειακοῦ πυρῆνος. Ἐντὸς τῆς οἰκογενείας ὁ πατὴρ κατέχει θέσιν ἀπώλυτον κυριαρχίας καὶ αἱ σχέσεις τῶν πρὸς τὰ τέκνα τῶν εἶναι ψυχραὶ καὶ τηροῦν τὰς ἀποστάσεις. Ὁ μεταξὺ μητρὸς καὶ τέκνου δεσμὸς εἶναι στενός, συναισθηματικὸς καὶ στερρός. Ἐντὸς τῆς κατ' ἐξοχίαν πατριαρχικῆς αὐτῆς οἰκογενείας ὁ σύνδεσμος μητρὸς καὶ τέκνου θεωρεῖται θεμελιώδης διὰ τὴν ὑπαρξίν τῆς οἰκογενείας.

Εἰς τὸ Καλημέρα ἡ οἰκογένεια εἶναι ἡ μοναδικὴ γνῆσια κοινωνικὴ ὁμάς. Πρόπου συμπεριφορᾶς προσεδιάζοντες εἰς τοὺς μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς αὐτῆς οἰκογενείας δεσμοὺς ἐπεκτείνονται καὶ εἰς ἐκτός τῆς οἰκογενείας συγγενικοὺς δεσμοὺς. Ἐξ αὐτῶν ὁ σημαντικότερος εἶναι ὁ τῶν ἀνάδοχων. Ὁ δεσμὸς ἀνάδοχου καὶ ἀναδέκτου εἶναι πολὺ ἰσχυρὸς καὶ γεννᾷ σειράν ἀμοιβαίων δικαιωμάτων καὶ καθυκόντων προσθετῶν, δημιουργῶν ὅττω

νέαν συγγένειαν παραπλεύρους τῆς ὑφισταμένης μεταξὺ πατρὸς καὶ υἱοῦ. Κατὰ τὸν Μαρασπίνι ἡ συγγένεια εἶναι ἀσυμμετρικὴ, διότι ὁ ἀνάδοχος παρέχει οικονομικὴν βοήθειαν εἰς ἀνάλλαγμα τοῦ κύρους καὶ τῆς τιμῆς τῶν ὁποίων ἀπολαβεῖ.

Εἰς τὴν ἀριστοκρατίαν τῶν γαιοκτημόνων ἀνευρίσκει ὁ Μαρασπίνι τὰ αἰτία τῆς ἀμειψίας, τὸ ἀναλφαιβητισμὸς, τῆς ἀπομόνωσως, τῆς πείνας, τῆς οικονομικῆς ὀπισθοδρομικότητος καὶ τῆς εἰς πολιτιστικὰ θέματα συντηρητικότητος τῶν ἀγροτῶν. Παρὰ τὴν βασικὴν ἀντίθεσιν συμφερόντων μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν τάξεων, οἱ ἀγρόται τοῦ Καλημέρα ἀρροσῶν ἄπτά δειγμὰτα ὑψηλοῦ βαθμοῦ ἀροστώσεως καὶ ὑποστηρίξεως εἰς τοὺς ἀριστοκράτας γαιοκτημόνας τοῦ χωρίου τῶν. Εἰς τὸ παρελθὸν ἡ ἀγροτικὴ τάξις προσεχώρησεν εἰς τὸν Βασιλικὸν Στρατὸν τῶν Βουρβάνων διὰ νὰ καταπολεμήσῃ τὸν Ναπολεόντειον εἰσβολὰ καὶ τὰ δημοκρατικὰ στρατεύματα τῆς Ἰταλικῆς Παλιγγενεσίας τοῦ «Ριζορτισμέντου». Κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Chesterton, τὴν ὁποίαν ἀναγράφει ὁ Μαρασπίνι, «ἐπολέμησαν καὶ ἔπεσαν ὡς λέοντες διὰ νὰ διατηρήσουν ἑαυτοὺς δεσμοῦς».

Σήμερον οἱ ἀγρόται ὑποστηρίζουν τὸ Μοναρχικὸν κόμμα καὶ ἐμπιστεύονται τὴν διοίκησιν τοῦ τόπου τῶν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐπιγενῶν γαιοκτημόνων. Ἀναζητῶν τὴν βάσιν τῆς τοιαύτης ὑποστηρίξεως, ὁ συγγραφεὺς ἀναφέρει τὴν ἀγραμματοσύνην, τὴν ἀμείψιαν καὶ τὴν πείναν ὡς ἐν τῶν μειζόνων κωλυμάτων τῆς ἀνατιπείσεως πολιτικῆς συνειδήσεως. Ὁ ἐμπρόσθετος ἰσχυρισμὸς τοῦ Μαρασπίνι, καθ' ὃν αὐτὴ ἡ ὑποστηρίξις φερεῖται βασικῶς εἰς τὴν ἐκ παραδόσεως νομιμοφροσύνην τῶν, τὴν ἀπέχθειαν τῶν πρὸς τὸν ἀθεϊστικὸν κομμουνισμὸν καὶ τὸν φόβον ἀντιποίην, δὲν φαίνεται πειστικῶς εἰς τὸν γράφοντα τὴν κριτικὴν.

Ἐπαρῶν εἰς τὴν μονογραφίαν αὐτὴν εἰς μέρους ἐνδείξεις περὶ τοῦ ὅτι ἴσχυριται εἰς τὸ ἐν λόγω χωρίον πολιτικὸν σύστημα ὀργανωθῆν βάσει τῶν σχέσεων πάτρωνος-πλάτου, εἰς τὰς ὁποίας συμπεριλαμβάνεται καὶ τὸ ψυχικὸν πλῆγμα τοῦ θεσμοῦ τῆς συγγενείας τῆς βασιζομένης εἰς τοὺς ἀνάδοχους. Ὁ Μαρασπίνι ἀναφέρει παραδείγματα ὑποδηλοῦντα ὅτι ὑπάρχει ἡ τάξις νὰ γίνονται ἀνάδοχοι διάφοροι γαιοκτημόνες καὶ ἄλλα ἄτομα πλοοφῖα καὶ ὑψηλῆς κοινωνικῆς θέσεως, ἀποφεύγει ὁμοῦ νὰ ἀναλύσῃ τὰς πολιτικὰς ἐπιπτώσεις αὐτοῦ τοῦ εἰδους τῶν σχέσεων.

Ἡ συγγραφεὺς συμπεραίνει ὅτι αἱ γενικαὶ γραμμὰ αἱ ὁποῖαι ἐξάγονται ἐκ τῆς παρούσης μελέτης τῶν περὶ τοῦ Καλημέρα ἰσχύοντων πιθανῶς δι' ἅλα τὰ χωρία τῆς Νοτίου Ἰταλίας. Τὸ συμπέρασμα αὐτὸ ἕκατα τῆς ἑλλείψεως τοῦ ἀπαρατήτου διὰ τὴν σύγκρισιν ὕλικου εἶναι πολὺ ἐπισημάλεις. Σημαντικὸν τμήμα τῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα παρέχει ὁ Μαρασπίνι ἔρχονται εἰς ὄψιστον ἀντίθεσιν

πρὸς τὴν ἀντίληψιν τοῦ Banfield περὶ ἀμοιρολιστικὸν οἰκογενειακὸν θεσμὸν, ἥτοι τὸ οἰκογενειακὸν θεσμὸν τοῦ ἐριδομένου ἐπὶ τῆς ἠθικῆς ἀδιαφορίας. Εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι εὐρίσκουν κάπως χρησιμὸν τὴν ἀντίληψιν τοῦ Banfield, ἡ ὡς ἄνω μελέτη εἶναι ἀναγκαία. Βασίζον τὴν ἀνάλυσιν τὸν ἐπὶ συγκεκριμένων οἰκογενειακῶν, ἱστορικῶν καὶ κοινωνικῶν καταμετρήσεων, ὁ Μαρασπίνι παρέχει διεισδυτικὴν, εὐλογηφανὴ καὶ κατὰ ἠθικὴν συνειδητὴν ἐρμησίαν τὸν ἐν Καλημέρα πολιτιστικὸν καὶ κοινωνικὸν συντηρητισμὸν. Ἐν τούτοις ὁ συγγραφεὺς δὲν ἐρευνᾷ τὰ προβλήματα αὐτά, ἀλλὰ περιορίζεται εἰς ὀρισμένα γενικὰ συμπεράσματα μετὰ τῆς Νοτίου Ἰταλίας καὶ μῆς βορείου Ἰταλίας περὶ τῆς ὁποίας ὁμοίει ἀόριστος καὶ ἄνευ εἰδικῆς ἀναφορᾶς.

Δυστυχῶς ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος τόμος ὡς ἐκδόσις ὕστερῆ πολλῶν. Τὰ τυπογραφικὰ καὶ ἀριθμητικὰ σφάλματα, αἱ ἀσυμφωνίαι εἰς τὰς σειρὰς τῶν ἄριθμῶν καὶ ἡ ἐσφαλμένη θέσις τῶν ἰσοτιμιῶσεων εἰς τὸ κάτω μέρος τῶν σελίδων εἶναι πράγματα πολλὰ συχνὰ. Ἐξ ἄλλου περιπεπλεγμένα, δυσνόητα πρότεσις καὶ ἀντιπαραθετικὰ κρίσεις παρακλύθουν τὴν ἀπόσποτον ἀνάγνωσιν τοῦ.¹

Παρὰ τὰς ἀτελείας αὐτὰς ὁ παρὼν τόμος ἐπαυάνει τὰς γνώσεις μας περὶ τῶν χωρίων τῆς Ν. Ἰταλίας καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀποτελεῖ ἐπιρροδοτικὸν συνεισφορᾶν εἰς τὴν Μεσογειακὴν Ἀνθρωπολογίαν.

EUGENE COHEN
Wayne State University

Ἐκκλησία καὶ Ἐπικοινωνία

Περὶ τὸ τέλος τοῦ 1970 ἐκυκλοφόρησεν εἰς ἀνάπτυξιν ἕκ τοῦ ἐπισημοῦ περιοδικοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Ἐργμῶνος μία σειρά ἄρθρων τοῦ ἀκαταπιστητοῦ πρωτοεργάτου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ραδιοφωνίας ἐν Ἑλλάδι κ. Δημητρίου Φερουση, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐκκλησίαι καὶ Σύγχρονα Μέσα Ἐπικοινωνίας».

Εἰς τὰ ἐνδὲκα ἀπτά δοκίμια, τὰ ὁποῖα προλογίζον ὁ Διευθυντὴς Τύπου καὶ Ὁρθοκετικῆς Διαφοσιώσεως τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδριτῆς κ. Ἀνθίμου Ρούσσας καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας Ἀποστολῶν Σχέσεων κ. Δημητρίου Κακαβελάκης, ὁ συγγραφεὺς κἀνεῖ ἐν εἰδος ἐπισηματικὸν ἀπολογισμὸν μῆς δεκαοκταετοῦς ἀνεφοροῦς πορείας καὶ συγχρόνως ἀνεύρει μίαν θεωρητικὴν

1. Ἡ ἐκδόσις τοῦ βιβλίου τοῦ Α.Λ. Μαρασπίνι, ὡς γνωστόν, ἐγένετο τὸ 1968 καὶ εἰς τὸ ἔκδοτικόν. Ὅπως ἡ ὅλη ἐπιμέλεια τῆς ἐκδόσεως ἐξέτερε τοῦ ἐλέγχου καὶ τῆς ἐπιπέτας τῆς ἀρμοδίας Ἐπιπέτας Ἐκδόσεων τοῦ ΕΚΚΕ.